

**Տ. ԹՈՐԳՈՍ ԱԲԵՂԱ ՏՈՆԻԿՅԱՆԻ ԽՈՍՔԸ
ՍՈՒՐԲ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՅ ՏՈՆԻ ԱՌԻԹՈՎ՝
ԱՍՎԱԾ ՕՇԱԿԱՆԻ Ս. ՄԵՍՐՈՊ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ**
(9 հոկտեմբերի 2004 թ.)

«Որ զգիտութիւն քո զերկնային եւ զիողեւոր զիմաստութիւն. առարապէս ծաւալեցիր յնկեղեցիս Տալասարանայց ի Ձեռն Սրբոց Թարգմանեացն. աղաչանօք սոցա ողորմեսս մեզ Աստուած»:

(Շարական)

Ազգային և եկեղեցական փոն է այսօր՝ ի հիշատակ հայոց նշանագրերի գյուրի և Սուրբ Գրքի թարգմանության:

1600 փարիներ է անցել, երբ եռամիասնության պայծառարեսությամբ՝ Վռամշապուհի, Սուրբ Սահակ Պարթևի և Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի, ազգային և եկեղեցական մեր կյանքն ու հոգին, կենսակերպն ու էությունը նոր ուժ առան՝ անմարտչելի բարձունք գրավելով ժամանակաշրջանի անդնդախորշ դեպքերին ու սպառնացող անիմանալի դժոխակ վախճանին ի պարասխան: Ծնվեց նոր հայը, կարծես ջրհեղեղից հեկո ծիթենու կանաչ ճյուղի պես 36 անուն նշանագրերն ավելեցին կյանք ու փրկություն՝ հավերժի ճամփորդ դարձնելով մի ողջ ազգի՝ գրերի գյուրի հրաշագործ ուժականությամբ:

Արարիչ-Քրիստոս խոստովանությամբ, հավաքելով և դավանությամբ Աստված կրկին հայտնվեց հային՝ ի դեմս Մեսրոպ Մաշտոցի, որը տեսիլքով արձանագրեց Այբ-ից Քն իմաստության, լուսավորության, գիտության և պարկանելիության բանալի պարզամտերը:

Սուրբ Գիրքը դարձավ Աստվածաշունչ, բանգի միայն Քրիստոսապարզ նշանագրերով առաջինը վերստանվեց և հայահնչյուն թարգմանվեց Աստծո խոսքը:

Աստված խոսեց մեզ հեկո հայերեն, Աստված ընտրեց հայ ժողովրդին Իր Միածին Որդու իջմամբ, Իր հայաբառ և հայահնչյուն Սուրբ Գրային ընթերցումներով, իսկ շարակալնագիրը ծայնեց. «Այսօր հրեշտակաց դասքն ի յերկինս ուրախանան ի վերայ ճգնութեան Սրբոց»:

Հայ գիրը ծնեց իմաստուն թարգմանիչ վարդապետների՝ մաքրագործ և ձյունափայլ անոթ՝ ընտրյալ հոգին Մեսրոպյալ, Քերթոդահորն մեր՝ Մովսեսին, որը պարմագրեց ծնունդը հայ ժողովրդի, փառապանձ անցյալը՝ լի փորձություններով պարտությունների ու հաղթանակների, խոսեց ներկայից ու ապագայից, Դավիթ Անհաղթ փիլիսոփային. արիստոտելյան ու պլատոնական իմաստասիրության հայեցակետերում նոր խոսք հնչեց, հայ փիլիսոփայության նոր ուղղվածություն:

«Մալյան ողբերգության»-ը «ի խորոց սրտի խօսք» դարձավ Աստծո և մարդու, երբ համարձակ խոստովանությամբ «Քո վճիռն ազատութիւն է. Քո մարեանն շնորհ է...» խոս-

դի բռնվեցինք մեր Արարչի հեպ հեգությամբ, խոնարհությամբ և աներեր՝ Գրիգոր Նարեկացիի վանականի շուրթերով:

Իսկ անմարմին խոսքը՝ գրավոր իմաստով Սուրբ Հոգու կողմից շնորհված որդվոցն Թորոսյան, նոր բովանդակություն և «Հաւարով խոստովանիմ» դարձավ, երբ Ներսես Կլայեցին մագաղաթեց Սիրո արփիական լույսը: Որի շնչով փառը դարձավ ձայն, խոսքը՝ երգ, իսկ ժառանգությունը՝ գութն:

Լուսաշող օր էր, հավաքացած եմ, երբ ազգովին մեր հայերը ուխտավորի պես քայլում էին Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցին ընդառաջ, և այդ քայլն ունի 1600 փարվա պարմություն: Այլ հավերժական է, որի քառուղիներով են անցել Չարենցն ու Սևակը, Ղևոնդ Ալիշանը, Բուզակն ու Սայաթ-Նովան, Կոմիտասը, Վիլյամ Մարոյանը, Սուրբ Տաթևացին, Սյունիական Սյունեցին, Գրիգոր Մագիստրոսն ու Հովհաննես Մարկավագը..., իսկ բյուրավոր արխիպավորների անունները Դուք ի մտի ունեք:

Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոց փաճարն իր բնակիչ Սուրբով այսօր ուխտի է հրավիրում ժամներին: Այլ է ուխտի խորհուրդը Օշական բարձրացող հայորդու: Սուրբ շիրմաքարին դրոշմվող համբույրը ջերմվում է արժանապարվությամբ, պարկանելիությամբ, ազգային և եկեղեցական անբակտիկ կապակցությամբ, հավաքով, հույսով ու սիրով՝ հանդեպ գալիք ժառանգականների, ձեռքբերումների ու մարտահրավերներին դիմակայելու պարաստականությամբ:

Այդ մարտահրավերներն այսօր բազմաբնույթ են և նույնիսկ ճանաչում ունենալու կարոք: Բայց չէ՞ որ մենք Մաշտոցի գավակներն ենք, մեսրոպցիներ, որ վաղուց ընտրել ենք գիտության բնաբանը՝ «Ճանաչել զիմաստութիւն եւ զխրապ, իմանալ զբանս հանճարոյ», գիտենք ուսանել, գիտենք պայքարել, գիտենք մաքառել և ծնել արժեք, արդյունք: Թող ա՛յս ոգին թագավորի մեզ, ոչ ամբարտապան, այլ համեստ ու հեզ, բայց և հաղթական:

Թող նոր բարձունքներ գրավեն ու նոր գրոց հիշատակի գործեր արձանագրվեն հայ իրականության մեջ, հայ կյանքում, որոնք մի՛շտ դարձել են համամարդկային, համաշխարհային, համաբրիսպոնական:

Այս է իմ հայ ուխտավորի աղոթքն առ Աստված, որի ապրումով եկա Օշական:

Քրիստոսի սերն ու խաղաղությունը Սուրբ Հոգու շնորհաբաշխ օրհնությամբ ընդ Ձեզ և ընդ ամենասուսուսն. ամեն: